

Handlingsplan för enskilda vägar

Dokumentnamn: Handlingsplan för enskilda vägar

Beslutad av:
Stadsmiljönämnden

Gäller för:
Stadsmiljöförvaltningen

Diarienummer:
7704/19

**Datum och paragraf för
beslutet:**
Okt 2023

Dokumentsort:
Plan

Giltighetstid:
2024 och framåt

Senast reviderad:
2023-10-25

Dokumentansvarig:
Avd Anläggningar &
Infrastruktur

Bilagor:

Inledning

Syftet med denna plan

Denna plan avser tydliggöra hur stadsmiljönämnden genom stadsmiljöförvaltningen avser genomföra de förändringar av hanteringen av enskilda vägar som beslutats av kommunfullmäktige.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för stadsmiljönämnden. Stadsmiljönämnden och dess förvaltning behöver dock samråda och samverka med flera parter för att kunna förverkliga genomförandet.

Giltighetstid

Huvudaktiviteten, överlämning av skötseln, påbörjas under 2024. Att definiera en sluttid är mycket svårt att göra då både inblandade parter och osäkerhetsfaktorena är många och inte helt lätt att överblicka. Helt säkert är att det är ett mångårigt arbete. Bedömningen är att huvudaktiviteten – ”sluta sköta enskilda vägar” - bör vara avklarad till 2030.

Bakgrund

För att kunna genomföra en förändring av väghållarskapet på ett rättssäkert sätt behövs en strukturerad plan. Detta är nödvändigt för att kunna kommunicera på ett förtroendefullt sätt med berörda parter och vara transparenta i genomförandet.

Planen innehåller de väsentligaste delarna, dock inte alla detaljer för alla områden.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna plan
Beslut i kommunfullmäktige 1967 – 1994	Besluten innebär bland annat att staden tog på sig att sköta enskilda vägar i införlivningskommunerna, beslut angående bidrag samt beslut om bidrag till enskilda vägar i Södra skärgården.
Stadsmiljöförvaltningens rutin för gränsdragning mellan drift och investering	Syftet med denna rutin är att tydliggör gränsdragningen mellan vad som ska bokföras som investering och vad som ska bokföras som drift.
Anläggningslagen (1973:1149)	Anläggningslagen reglerar frågor om samverkan mellan fastigheter för utförande och drift av gemensamhetsanläggningar.
Lagen om förvaltning av samfälligheter (1973:1150)	Lagen om förvaltning av samfälligheter reglerar bildning och förvaltning av samfälligheter.
Plan- och bygglagen (2010:900)	I plan- och bygglagen finns bestämmelser om planläggning av mark och vatten och om byggande.
Kommunallagen (2017:725)	Likställighetsprincipen Ekonomisk förvaltning

Genomförande av denna plan

Stadsmiljönämnden har huvudansvaret för genomförandet av denna plan.

Inriktningen är att staden ska lämna över skötseln av enskilda vägar och aktuella belysningsanläggningar till vägsamfälligheterna. När benämningen 'enskild/-a anläggning/-ar' används nedan så avser det ett samlingsbegrepp för enskild väg OCH enskild belysningsanläggning.

Denna handlingsplan beskriver tillvägagångssätt. Samfälligheterna behöver få tid på sig att bilda formella styrelser, utbilda sig, söka bidrag och handla upp skötseln. Bedömningen är att det kan ske inom ovan angiven tidsperiod.

Uppföljning av denna plan

Planen följs upp två år efter beslut genom utvärdering och eventuella justering efter behov. Uppföljningen ska genomföras av Stadsmiljönämnden.

1. Genomförandeplan

Övergripande mål

Det ska finnas en tydlighet i vem som är väghållare i Göteborg. Därför är det av vikt att staden förhåller sig till att:

1. Stadsmiljönämndens uppdrag är att som kommunal huvudman och enligt beslutad detaljplan ansvara för förvaltning, drift och underhåll av kommunala gator och anläggningar på allmän platsmark.
2. Vägsamfälligheterna ansvarar för samma frågor på vägar som har enskild huvudman.
3. Vägsamfälligheterna ska ha möjlighet att söka bidrag till skötsel av enskilda anläggningar.

Utgångspunkten är att alla vägsamfälligheter ska behandlas lika.

Tidplan

Förutsättning

Planens tidsangivelser nedan utgår från att kommunfullmäktige kring årsskiftet 2023/2024, ger bifall till föreslagen förändring av hantering av enskilda vägar. Blir beslutet senarelagt parallellförskjuts denna plan med samma tidsspann.

Målbild

Göteborgs Stad, genom stadsmiljönämnden, ska inom planens giltighetstid ha slutat sköta enskilda vägar och överfört belysningsanläggningarna där så blir aktuellt. Vägsamfälligheterna har i samband med detta möjlighet att söka bidrag till skötseln av sina anläggningar.

Beskrivning av området

Då staden under lång tid skött ett antal enskilda vägar i kommunen har flera av dessa vägsamfälligheter inte sett sig ha några uppgifter med påföljd att verksamheten upphört.

Innan vägsamfälligheterna har möjlighet att ta över skötseln av sina enskilda anläggningar måste därför de föreningar som idag inte sköter sina anläggningar ges förutsättningar att ta över detta under rimliga förhållanden. Inaktiva föreningar behöver dessutom ”väckas till liv” för att staden ska ha en mottagarpart som första steg.

Om inte föreningen själv inrättar en styrelse kan Länsstyrelsen hjälpa till genom att utse en syssloman. Även om Göteborgs Stad inte är medlem i en ”sovande” förening kan stadsmiljöförvaltningen, som sköter aktuell enskild anläggning, begära sådan hjälp.

Sysslomannen ansvarar då för styrelsearbetet under en period och har som främsta uppgift att se till att en formell styrelse bildas. Sysslomannen bekostas generellt av samfälligheten/föreningen.

Huvudsakliga steg

Inledande arbete är att tydliggöra organisatoriska förutsättningar och beslutsvägar för att hantera framtida förändringar av huvudmannaskap.

Översynen av enskilda vägar tas i några huvudsakliga steg:

1. Enskilda vägar inom tätbebyggt område där Staden påtagit sig skötselansvaret och där det finns aktiva föreningar.
2. Enskilda vägar inom tätbebyggt område där Staden påtagit sig skötselansvaret där föreningarna är inaktiva.
3. Övriga enskilda vägar som bedöms vara av kommunalt intresse ur ett planerings- och samhällsbyggnadsperspektiv.
4. Parallellt med punkterna 1–3 hanteras förfrågningar och ansökningar från övriga enskilda föreningar samt frågor och hantering av belysningsanläggningar.

Under punkten 4 hanteras även frågor om befintliga avtal och eventuella justeringar efter uppsägning av dessa behöver ske på grund av speciella förhållanden.

Aktiviteter

Aktivitet	Ansvar	När
Informera vägföreningar med fungerande styrelser om att staden under perioden 2024-2030 kommer att lämna över skötseln till samfälligheterna.	Stadsmiljöförvaltningen	Våren 2024
Information till inaktiva vägföreningar om att de måste bilda styrelser.	Stadsmiljöförvaltningen	Under 2024
Vid behov begära att Länsstyrelsen förordnar en syssloman med uppdrag att bilda styrelse.	Stadsmiljöförvaltningen	Efter behov
Överlämning av skötseln till vägsamfälligheterna	Stadsmiljöförvaltningen	Från och med 2025 och framåt

2. Kommunikation och dialog

Målbild

Tydlighet i vilken part som har ansvar för vilken typ av anläggning.

Det ska finnas kunskap om vad det innebär att äga en fastighet som ingår i en vägsamfällighet. Det ska även finnas förståelse för varför det är av vikt med tydlighet och avgränsningar av ansvar och förvaltande mellan de olika parterna.

Beskrivning av området

Många fastighetsägare är inte medvetna om att deras fastighet ligger vid en enskild väg och ingår i en vägsamfällighet.

Kommunikation och dialog syftar till att:

- Klargöra hur det enskilda området/föreningen ska hanteras i förhållande till föreningens och stadens intressen samt de eventuella anläggningsbeslut som kan finnas.
- Klargöra vad det innebär att äga en fastighet som ingår i en vägsamfällighet
- Tydliggöra varför staden lämnar över skötseln
- Ge kunskap om hur man går till väga för att bilda styrelse
- Ge kännedom om processen för att ändra huvudmannaskapet från enskilt till kommunalt ägande
- Ge kunskap om möjligheten att söka kommunalt bidrag till skötsel av vägar och gatubelysning

Aktiviteter

Aktivitet	Ansvar	När
Frågor och svar på stadens hemsida	Stadsmiljöförvaltningen	Snarast möjligt efter att beslut i kommunfullmäktige vunnit laga kraft.
Digital informationssändning	Stadsmiljöförvaltningen	Våren 2024
Stödmaterial till föreningar som vill bilda styrelser	Stadsmiljöförvaltningen	Våren 2024
Förtydliga regelverk och stadens hantering av enskilda vägar på stadens hemsida	Stadsmiljöförvaltningen	Snarast möjligt efter att beslut i kommunfullmäktige vunnit laga kraft.

3. Bedömning av enskilda anläggningar.

Målbild

Det ska finnas:

- tydliga kriterier för vad som ska gälla om kommunalt huvudmannaskap i stället för enskilt ska övervägas.
- fastställda kriterier för eventuella undantag i hantering alternativt bidrag avseende enskilda anläggningar.

Beskrivning av området

Rent principiellt gäller att om nyttan av vägen enbart är enskild bör den vara enskild även i fortsättningen. Staden kan dock om det finns goda grunder för det kunna ta över väghållaransvaret för en del av de enskilda anläggningar som ligger inom tätbebyggt område. Det är dock en process där detaljplaneförändringar är en del av arbetet.

För ett kommunalt huvudmannaskap behöver det övervägas behöver staden ta fram kriterier för ställningstagande kring eventuella kommunala huvudmannaskap och även fastställda kriterier för eventuella undantag från den beslutade hanteringen av enskilda vägar. Ställningstagande kring detta bereds och beslutas i stadsmiljönämnden.

Aktiviteter

Aktivitet	Ansvar	När
Inrätta en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram kriterier för vad som ska gälla om kommunalt huvudmannaskap ska övervägas.	Stadsmiljöförvaltningen i samråd med Stadsbyggnadsförvaltningen och exploateringsförvaltningen	Våren 2024
Arbetsgruppen får även i uppdrag ta fram ett förslag på hur kommunalt övertagande av enskilda vägar ska finansieras i samband med nya eller ändrade detaljplaner.	Stadsmiljöförvaltningen i samråd med Stadsbyggnadsförvaltningen och exploateringsförvaltningen	Under 2024
Arbetsgruppen får även i uppdrag ta fram förslag på bedömningskriterier för eventuella anpassningar av hantering och bidrag.	Stadsmiljöförvaltningen.	Våren 2024

4. Ta fram en rutin som hanterar beredning och beslut i ärenden kring enskilda anläggningar.

Målbild

En etablerad punkt i stadens organisation som går att hänvisa till vid förfrågningar om hantering av och bidrag till enskilda vägar och anläggningar.

Beskrivning av området

I samband med att Stadsmiljöförvaltningen upphör med skötseln av enskilda vägar förväntas det inkomma förfrågningar om att ändra huvudmannaskap, bidragsfrågor och även andra typer av anläggnings- och hanteringsfrågor.

Idag saknas dock en samlad punkt samt en heltäckande rutin för att hantera sådana frågor då de är spridda på flera parter i staden. Det gör att det finns risk för att vägföreningarna får olika svar beroende var i organisationen förfrågan kommit in. Det är därför viktigt att detta samlas till en punkt i stadens organisation för att säkerställa enhetlig hantering av enskilda vägar.

Stadsmiljöförvaltningen behöver därför ta fram en rutin och beslutsgång för beredning och beslut av olika frågeställningar avseende hanteringen av enskilda vägar och anläggningar.

Aktiviteter

Aktivitet	Ansvar	När
Inrätta en arbetsgrupp med uppdrag att ta fram en rutin och beslutsgång för förfrågningar kring hantering av enskilda vägar	Stadsmiljöförvaltningen i samråd med stadsbyggnadsförvaltningen och exploateringsförvaltningen samt stadsledningskontoret	Våren 2024